

DELIRIJ

Kaj je delirij?

- Skupek različnih znakov z motnjami zavesti in spremembami kognitivnih funkcij.
- Vrste delirija:
 - - zaradi različnih telesnih bolezni;
 - zaradi uživanja nekaterih zdravil;
 - zaradi zastrupitev s snovmi;
 - zaradi odtegnitve psihoaktivnih snovi;
 - zaradi telesnih bolezni in uživanja snovi;

Simptomi in znaki:

- apatičnost
- depresija
- motnje govora
- halucinacije
- motnje orientacije
- motnje spanja
- motnje spomina
- razdražljivost
- nihanje razpoloženja
- tesnoba
- zmedenost

Vzroki in dejavniki tveganja

Vzroki:

- starost
- psihični pretresi
- huda utrujenost
- odtegnitev od spanja
- prehodna možganska okvara
- zasvojenost z alkoholom ali zasvojenost z zdravili

Sprožilni dejavniki delirija:

- odtegnitev od alkohola
- odtegnitev spanja
- okužba (pljučnica, okužba sečil)
- dehidracija (izsušenost)
- srčno-žilne bolezni
- bolnik z demenco, ki spremeni okolje
- nizka raven kisika v krvi
- zdravila (antiholinergiki, psihotropna zdravila, opioidi, steroidi, antiemetiki)

Zdravljenje

- zdravljenje osnovne bolezni
- okrevanje pospešijo splošni ukrepi za preprečevanje delirija (gl. preventivo)
- dovoljšen dnevni vnos tekočine
- vitamin B1 (pri zasvojenih z alkoholom)
- antipsihotiki ali anksiolitiki (za nekatere bolnike)

Preventiva

- bolnik naj bo čim več v družbi svojih bližnjih (npr. pri starejšem, dementnem bolniku)
- bolnika naj bližnji seznanijo z dogodki, ki so mu pomembni
- bolniku naj bližnji pomagajo vzdrževati krajevno in časovno orientacijo
- na vidnem mestu naj bodo ura, znane fotografije
- v pomoč sta lahko tudi televizija in radio
- bolnik naj uporablja očala in slušni aparat (če ju potrebuje)
- bolnik naj se giblje, kolikor je zanj primerno (odvisno od zmožnosti)
- bolnikov bivalni prostor naj bo primerno osvetljen
- bolnik naj se dobro spočije in naspí (s stimulacijo ne gre pretiravati)
- primerna hrana in dovoljšen dnevni vnos tekočine

Zdravstvena nega

- - neposredno opazovanje vedenja in doživljanja;
 - pogovor in ugotavljanje stopnje motenj;
 - merjenje vitalnih znakov;
 - dovajanje tekočine in elektrolitov;
 - skrb za osebno higieno;
 - zagotavljanje življenjskih potreb;
 - aplikacija predpisane terapije.

Deliranten (zmeden) bolnik ima prehodne motnje spomina, halucinacije, spremenjen ritem budnosti in spanja, nihanje razpoloženja ter slabšo prostorsko in časovno orientacijo. Posebej izpostavljeni za razvoj delirija so starejši z osnovnimi boleznimi, ki se jim pridruži še kateri od dejavnikov tveganja za razvoj delirija (npr. dehidracija, okužba, premalo spanja). Smrtnost zaradi osnovne bolezni je večja, če se ta zaplete še z delirijem. Zato je še toliko bolj pomembno, da se delirij prepozna in zdravi. Največkrat se ga zamenja z depresijo ali demenco.